

ปัญหาการได้รับความคุ้มครองผลงานตามกฎหมายสิทธิบัตร จากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ¹

ณิรดา ชัยญาพรกมล²

เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการได้รับความคุ้มครองผลงานตามกฎหมายสิทธิบัตรจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ จะเห็นได้ว่า การทำวิศวกรรมย้อนกลับมีความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและทำให้เศรษฐกิจการค้าภายในประเทศเจริญมากขึ้น กล่าวคือ ประเทศไทยสามารถพัฒนาเทคโนโลยีได้เอง ลดการนำเข้าของสินค้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศในสินค้าบางประเภท รวมถึงผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าที่ผลิตในประเทศในราคาถูกและมีคุณภาพ แต่เนื่องจากสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับยังไม่ได้มีการกล่าวถึงมากนักในเรื่องของการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรอันเป็นกฎหมายสำคัญในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมถึงคำพิพากษาต่าง ๆ ทำให้ผู้ประดิษฐ์อาจเกิดความลังเลในการแสดงผลงานและไม่กล้าคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ อันเป็นการต่อยอดจากสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่เดิมจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับแต่อย่างใด เนื่องจากเหตุผลของการละเมิดสิทธิบัตร ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว กฎหมายสิทธิบัตรเป็นกฎหมายที่มีจุดประสงค์ให้ผู้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาของเทคโนโลยีขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบการผลตอบแทนที่ได้รับคือผู้ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรจะมีระยะเวลาหาผลประโยชน์จากสิ่งประดิษฐ์โดยการคุ้มครองผลงานในระยะเวลาหนึ่งอยู่แล้ว

แต่ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับบางอย่าง จากที่ผู้ศึกษาได้ศึกษามาแล้วในบทที่แล้วเห็นว่า สิ่งประดิษฐ์บางอย่างอาจเข้าหลักเกณฑ์การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร แต่ก็ยังมีสิ่งประดิษฐ์บางอย่างที่ยังไม่อาจขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรได้เนื่องจากหลักเกณฑ์บางประการของกฎหมายสิทธิบัตร ผู้ศึกษาเห็นว่าสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวผู้ประดิษฐ์คิดค้นและพัฒนาต้องใช้ทักษะ เวลา และลงทุนลงแรงกับการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของวิศวกรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งหากเป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อลอกเลียนแบบแล้ว คงไม่เกิดผลดีและประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแต่อย่างใด หากแต่ศึกษาเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมโดยการพัฒนาศักยภาพและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในสิ่งประดิษฐ์นั้น ๆ ผู้ศึกษาเห็นว่าสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรเช่นกัน แต่อย่างที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าสิ่งประดิษฐ์บางอย่างอาจเข้าหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิบัตรและบางอย่างไม่เข้าหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิบัตร จึงขอสรุปปัญหาการได้รับความคุ้มครองและความเป็นไปได้ในการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรในรูปแบบอื่นของการทำวิศวกรรมย้อนกลับ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการได้รับความคุ้มครองผลงานตามกฎหมายสิทธิบัตรจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศิริ บัวสุวรรณค์ และคณะกรรมการสอบคือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ของผู้ประดิษฐ์คิดค้นจะได้รับความคุ้มครองและเป็นแรงผลักดันในการประดิษฐ์คิดค้น เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร ผู้ศึกษาเห็นว่าตามกฎหมายสิทธิบัตรแล้ว มีข้อกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของการประดิษฐ์ที่สามารถนำมาขอรับสิทธิบัตรไว้ 3 ประการคือ

1. ต้องเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ใหม่
2. มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น
3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรมได้

ในที่นี้จะกล่าวถึงประเด็น “ต้องเป็นสิ่งประดิษฐ์” และ “มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น” เนื่องจากในสองประเด็นที่จะกล่าวถึงนี้ หากต้องอาศัยการพิจารณาจากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้นที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นเกณฑ์ ก็ย่อมหมายความว่าเงื่อนไขการขอรับสิทธิบัตรตามกฎหมายไทยในเรื่องของสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ ก็อาจสามารถขอรับความคุ้มครองได้ตามกฎหมายกล่าวคือ

บุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้น เป็นสิ่งที่ไม่อาจกำหนดได้ตายตัว หากแต่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ขึ้นอยู่กับลักษณะทางเทคนิคและระดับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการประดิษฐ์นั้น ซึ่งหากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามกฎหมายไทย อาจจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญของประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีก้าวหน้ากว่า โดยเฉพาะในเทคโนโลยีบางสาขาที่ประเทศไทยขาดแคลนบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า เงื่อนไขการขอรับสิทธิบัตรตามกฎหมายไทยของสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับก็อาจสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรได้ หากสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ไม่ขัดแย้งผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทยที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ในวิทยาการแขนงนั้นน้อย

ประเด็นที่สองปัญหาการเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ใหม่กับการเปิดเผยความลับทางการค้า ในมาตรา 7 (4) แห่งพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้การทำวิศวกรรมย้อนกลับ ซึ่งได้แก่ การค้นพบความลับทางการค้าของผู้อื่นโดยผู้ค้นพบได้ทำการประเมิน และศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปเพื่อค้นหาวิธีที่ผลิตภัณฑ์นั้นได้รับการประดิษฐ์ จัดทำ หรือพัฒนา แต่ทั้งนี้บุคคลซึ่งทำการประเมิน และศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวจะต้องได้ผลิตภัณฑ์เช่นนั้นมาโดยวิธีที่สุจริต แต่ทั้งนี้การกระทำได้กล่าวไม่อาจถูกยกขึ้นกล่าวอ้างได้ถ้าบุคคลซึ่งทางวิศวกรรมย้อนกลับดังกล่าว ได้ทำสัญญาเกี่ยวกับเจ้าของความลับทางการค้าหรือผู้ขายผลิตภัณฑ์ที่ทางวิศวกรรมย้อนกลับไว้เป็นอย่างอื่นโดยชัดแจ้ง

ผู้ศึกษาเห็นว่าการทำวิศวกรรมย้อนกลับได้รับการยกเว้นตามมาตรา 7 (4) แห่งพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 แล้ว จึงไม่ควรไปปิดกั้นบุคคลผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับ และนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทำวิศวกรรมย้อนกลับไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่หรืออาจมีการพัฒนาต่อยอด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์

ดังกล่าวมีความก้าวหน้าต่อไป โดยให้บุคคลผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับที่เข้าตามข้อยกเว้นได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อนำมาพัฒนาสิ่งใหม่ๆ เองได้

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังเห็นว่า บุคคลผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับและสุจริตถึงแม้จะมีได้เป็นบุคคลผู้คิดค้นข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าขึ้นมาเอง แต่บุคคลผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับได้ลงทุน ลงแรงไปพอสมควร และด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อความลับทางการค้าถูกใช้ในตลาดการค้าแล้ว เจ้าของความลับทางการค้าย่อมได้รับผลประโยชน์ไปพอสมควรแล้ว เจ้าของความลับทางการค้าจึงต้องรับเอาความเสี่ยงภัยจากการถูกเปิดเผยความลับทางการค้าและการแข่งขันทางการค้านั้นด้วย หากไม่ยอมให้มีการทำวิศวกรรมย้อนกลับได้โดยง่าย เจ้าของความลับทางการค้าควรมีกรรมวิธีที่ซับซ้อนกว่านี้หรืออาจขอความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่างๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนาเทคโนโลยีนั้น ๆ ต่อไป

ประเด็นที่สาม ปัญหาการให้ได้รับความคุ้มครองเป็นสิทธิบัตรนวัตกรรม ในกรณีที่ตั้งประดิษฐ์อันเกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ ไม่สามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร เนื่องจากขาดหลักเกณฑ์การเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ใหม่ หรือขาดหลักเกณฑ์การเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ไม่มีขั้นประดิษฐ์ที่สูงขึ้น ก็อาจนำหลักเกณฑ์การเป็นสิทธิบัตรนวัตกรรมของประเทศออสเตรเลียมาพิจารณาปรับใช้ เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า สิทธิบัตรนวัตกรรมมีเงื่อนไขของลักษณะการประดิษฐ์ที่เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ และมีขั้นการประดิษฐ์ที่พัฒนาปรับปรุงใหม่ที่เน้นไปทางนวัตกรรมใหม่ ๆ เท่านั้น ซึ่งถือความแตกต่างที่เป็นส่วนสำคัญของรูปแบบการขอรับสิทธิบัตรนวัตกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นจากเทคโนโลยีเดิมซึ่งอาจไม่มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นที่จะขอรับความคุ้มครองได้

ประกอบกับหลักเกณฑ์การพิจารณามีความรวดเร็วและอายุการคุ้มครองที่อยู่ในระยะเวลา 8 ปี ก็เหมาะสมกับการเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเพื่อให้ผู้ประดิษฐ์ได้รับผลประโยชน์จากสิ่งประดิษฐ์ที่ได้ลงทุนลงแรงในเวลาพอสมควรด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นการจูงใจให้นักวิจัยค้นคว้าสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และทำการพัฒนาต่อยอดไปเรื่อย ๆ เพื่อการสร้างมูลค่าสินค้าและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่สี่ ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรในการใช้วิธีใหม่ การใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ (New Use of Known Products) นั้น กฎหมายสิทธิบัตรของสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่มีการยอมรับแนวคิดนี้ ซึ่งการพิจารณาขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้นตามกฎหมายสิทธิบัตรจะใช้หลักการไม่เป็นที่ประจักษ์โดยง่ายแก่บุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญสำหรับงานประเภทนั้น มีปัญหาว่าในทางปฏิบัติการพิจารณาขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นนั้นมีความยุ่งยากมาก เพราะจะต้องพิจารณาว่าบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญในแขนงนั้นหมายถึงใคร มีความรู้ในระดับใด และบุคคลดังกล่าวต้องทราบความรู้ในแขนงนั้นในเรื่องใดบ้าง อีกทั้งประเด็นของคำว่า "ขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น" บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าการประดิษฐ์ขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นตอนหรือกระบวนการของการประดิษฐ์ที่ทำให้ผลที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งการพิจารณาขั้น

การประดิษฐ์สูงชันนั้น ถ้าเป็นผลที่ไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non- Obviousness) และการประดิษฐ์นั้นแตกต่างกับงานที่ปรากฏอยู่แล้วในลักษณะที่บุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญไม่สามารถที่จะคิดหรือทำได้โดยง่าย ย่อมถือว่าเป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงชันเช่นกัน ข้อสำคัญมิได้อยู่ที่ว่าการประดิษฐ์มีลักษณะทางโครงสร้างแตกต่างไปจากเดิมมากน้อยเพียงใด แต่ต้องพิจารณาว่าลักษณะการทำงานและผลที่ได้รับว่า แตกต่างไปจากงานที่ปรากฏอยู่แล้วเพียงใด

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากเดิมในลักษณะที่บุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญไม่ประจักษ์ได้โดยง่าย ย่อมถือว่าเป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงชันเช่นกัน การใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่จึงถือว่าเป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงชันโดยหลักความไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non-Obviousness) การใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่นั้น เป็นลักษณะการใช้ที่มีความใหม่ และไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non-Obviousness) กล่าวคือ วิธีการใช้ในรูปแบบใหม่ ได้นำไปใช้กับตัวผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว ในวัตถุประสงค์การใช้ที่แตกต่างจากเดิม ก่อให้เกิดผลที่ไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non-Obviousness) ขึ้น

ดังนั้น การใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่มีคุณสมบัติการประดิษฐ์ คือ มีขั้นการประดิษฐ์สูงชัน โดยพิจารณาจากลักษณะการใช้และผลที่ไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non-Obviousness) เมื่อการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สามารถขอรับเป็นสิทธิบัตรได้

การใช้ผลิตภัณฑ์กรณีที่ยังไม่เคยมีบุคคลใดนำผลิตภัณฑ์มาใช้ในวิธีการใช้ลักษณะที่เป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใหม่ จึงไม่เป็นวิธีการใช้ที่มีหรือแพร่หลายอยู่แล้วโดยทั่วไป ดังนั้นการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่จึงมีลักษณะการประดิษฐ์ในประการแรก คือ มีความใหม่ (Novelty) ตามกฎหมายสิทธิบัตรไทยได้ ในลักษณะการใช้ตัวผลิตภัณฑ์ ถึงแม้ว่าตัวผลิตภัณฑ์นั้นจะเป็น "งานที่ปรากฏอยู่แล้ว" ความใหม่ของวิธีการใช้ตัวผลิตภัณฑ์ก็ไม่ถูกทำลายไปเพียงเพราะตัวผลิตภัณฑ์นั้นไม่มีความใหม่ แต่จะวิเคราะห์เพียงว่า เป็นการใช้ที่ยังไม่เคยมีบุคคลใดนำผลิตภัณฑ์มาใช้ในวิธีการใช้ที่ใหม่ประการเดียวเท่านั้น

ผู้ศึกษาเห็นว่า การพิจารณาความใหม่ของการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่สำหรับสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับในการศึกษาค้างนี้ ควรมี 2 ประการคือ ลักษณะการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องยังไม่มีบุคคลใดใช้ในลักษณะนี้มาก่อน และการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ใหม่แตกต่างจากเดิมด้วยเงื่อนไขการประดิษฐ์ ในประการที่สอง คือ มีขั้นการประดิษฐ์สูงชัน ตามมาตรา 7 ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการพิจารณาการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ว่า มีขั้นการประดิษฐ์สูงชันหรือไม่ ให้พิจารณาจากลักษณะการใช้และผล โดยใช้หลักความไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย (Non-Obviousness)

จากการศึกษาปัญหาการได้รับความคุ้มครองผลงานตามกฎหมายสิทธิบัตร จากการทำวิศวกรรมย้อนกลับ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) เห็นควรให้กฎหมายสิทธิบัตรควรกำหนดขอบเขตเพิ่มเติมของบุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้นให้ชัดเจนว่า ควรเป็นบุคลากรในประเทศหรือรวมถึงต่างประเทศด้วย เพื่อให้เกิดความ

ชัดเจนในหลักเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าว เพราะเนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบัน บุคลากรในประเทศอาจไม่มีความเชี่ยวชาญเลย แต่กลับมีบุคลากรในต่างประเทศมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาของบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิทยาการในแขนงนั้น ถือเป็นสาระสำคัญของการพิจารณาถึงการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร

2) เห็นควรให้มีข้อกำหนดเรื่องเงินชดเชยให้แก่เจ้าของความลับทางการค้า ในกรณีที่สิ่งประดิษฐ์อันเกิดจากการทำวิศวกรรมย้อนกลับได้เปิดเผยข้อมูลความลับทางการค้าของเจ้าของความลับทางการค้า และผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับก็สามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ในสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเจ้าของความลับทางการค้า ไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลาการคุ้มครอง เจ้าของความลับทางการค้าย่อมได้รับประโยชน์มากกว่าทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ อยู่แล้ว โดยกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 7 (4) แห่งพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ. ศ. 2545

3) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยาม แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องคำนิยาม โดยระบุข้อความดังต่อไปนี้

(1) คำว่านวัตกรรม หมายถึง การพัฒนาและวิจัยหรือกระบวนการ ที่มีผลก่อให้เกิดสิ่งที่ยังไม่เคยเห็นหรือจับต้องได้ทางกายภาพ โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางการตลาดเชิงพาณิชย์ เพื่อประโยชน์ทางสังคม และให้หมายความรวมถึงเป็นการประดิษฐ์ด้วย นอกจากนี้การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรนวัตกรรมต้องประกอบไปด้วยลักษณะที่เป็นการประดิษฐ์ที่ใหม่ เป็นการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น และใช้ประโยชน์ได้

(2) ควรกำหนดระยะเวลาของการคุ้มครองสิทธิบัตรนวัตกรรมให้มีระยะเวลาคุ้มครอง 8 ปี และไม่อาจขอต่ออายุสิทธิบัตรนวัตกรรมได้ เนื่องจากเห็นว่าเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา การกำหนดระยะเวลาคุ้มครองที่ยาวเกินไปอาจเป็นการจำกัดให้นักวิจัยพัฒนาไม่สามารถนำสิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบัตรนวัตกรรมมาวิจัยและพัฒนาได้อันเนื่องมาจากการเกรงกลัวปัญหาเรื่องการละเมิดผลงานที่ได้รับการคุ้มครอง ทำให้การพัฒนาที่มีเหตุต้องชะงักงันไป

(3) ทั้งนี้หลักเกณฑ์เรื่องอื่น ๆ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 35 ทวิ มาตรา 36 มาตรา 36 ทวิ มาตรา 38 มาตรา 39 มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 47 ทวิ มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 50 ทวิ มาตรา 51 มาตรา 52 มาตรา 53 มาตรา 55 ในหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิบัตรการประดิษฐ์มาบังคับใช้กับสิทธิบัตรนวัตกรรมโดยอนุโลม

4) เห็นควรให้กำหนดคำนิยามของการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ อยู่ในบทคำนิยามของกฎหมายสิทธิบัตร ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งความเหมาะสมของการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่นั้น ควรนำไปบัญญัติไว้ในคำว่า "กรรมวิธี" หมายความว่า วิธีการ กระบวนการ หรือกรรมวิธีในการ

ผลิตหรือการเก็บรักษาให้คงสภาพหรือให้มีคุณภาพดีขึ้นหรือการปรับสภาพให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์และรวมถึงการใช้กรรมวิธีนั้นๆ ด้วย" โดยเพิ่มลงตอนท้ายบทบัญญัตินี้ "...หรือการปรับสภาพให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์และรวมถึงการใช้กรรมวิธีนั้นๆ หรือการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ด้วย"

และควรเพิ่มคำนิยามของการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ โดยเพิ่มเติมลงในบทบัญญัติมาตรา 3 ซึ่งเป็นบทนิยามว่า "การใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่" หมายความว่า การนำผลิตภัณฑ์เดิมที่รู้จักกันโดยทั่วไป ไปใช้ในลักษณะการใช้ที่ใหม่และไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่าย ในวัตถุประสงค์การใช้ที่แตกต่างไปจากเดิม"

ประเด็นต่อมาในการกำหนดหลักเกณฑ์การขอรับสิทธิบัตรการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่นั้น จะต้องมิหลักเกณฑ์มากกว่าการประดิษฐ์ทั่วไป เนื่องจากเป็นการประดิษฐ์ที่มีลักษณะการใช้สิ่งที่ยาปรากฏอยู่แล้วในวิธีใหม่ที่แตกต่างจากเดิม ก่อให้เกิดผลอย่างใหม่ขึ้น อาจจะได้ว่าการประดิษฐ์ประเภทนี้เป็นข้อยกเว้นพิเศษสำหรับการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการพิจารณาความใหม่ในการขอรับสิทธิบัตรประเภทนี้ซึ่งกฎหมายสิทธิบัตรของไทยควรมีหลักเกณฑ์ในการขอรับสิทธิบัตรการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ลักษณะการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นต้องมีความใหม่โดยไม่เคยปรากฏมาก่อนและลักษณะการใช้ นั้นยังไม่เป็นที่ประจักษ์ได้โดยง่ายของบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิทยาการในแขนงนั้น

(2) วัตถุประสงค์ในการใช้ก็ต้องมีความใหม่ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ในการใช้ ต้องมีความแตกต่างจากวัตถุประสงค์การใช้เดิมของผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งโดยหลักแล้ว บทบัญญัติในหลักเกณฑ์เรื่องความใหม่นั้น อยู่ในมาตรา 6 และในการเพิ่มบทบัญญัติในเรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์วิธีใหม่ สามารถเพิ่มเติมเป็นบทบัญญัติต่อท้ายมาตรา 6 คือ มาตรา 6 "การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ รวมถึงการใช้วิธีใหม่ของกรรมวิธี ผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบของวัตถุที่มีหรือปรากฏอยู่ก่อนแล้ว..." เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ รอดจันทร์. **สิทธิบัตร : หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองการประดิษฐ์และการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- จักรกฤษณ์ คอรวงษ์. **กฎหมายสิทธิบัตร : แนวความคิดและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
นิติธรรม, 2560.
- ไชยยศ หะระรัชตะ. **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม,
2560.
- นพดล เหลืองภิรมย์. **การจัดการนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับลิชชิ่ง, 2555.
- นิวัฒน์ มีลาภ. **กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2534.
- เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์. **ตำรากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
พลสยาม พรินต์ (ประเทศไทย), 2555.
- ไมตรี สุเทพากุล. **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (สิทธิบัตร)**. รวมคำบรรยาย เนติบัณฑิตยสภา ภาคหนึ่ง
สมัยที่ 67 ปีการศึกษา 2557.
- ยรรยง พวงราช. **คำอธิบายกฎหมายสิทธิบัตร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- ยรรยง พวงราช. **สิทธิบัตร กฎหมายและวิธีปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิชการพิมพ์, 2533.
- วิศ ดิงสมิตร. **สิทธิบัตร ตัวบทพร้อมข้อสังเกตเรียงมาตราและคำพิพากษาศาลฎีกา**. กรุงเทพมหานคร :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด จิรัชการพิมพ์, 2542.
- อรพรรณ พันธ์พัฒนา. **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.